

диалогического общения и взаимодействия партнеров в игре, двуплановость интерактивной учебной деятельности) формирования коммуникативной компетентности будущих экономистов интерактивными средствами.

Ключевые слова: коммуникативная компетентность, преподаватели, студенты, будущие экономисты, средства, интерактивное обучение.

Sikorska L.O.

FUTURE ECONOMISTS' COMMUNICATIVE COMPETENCE MOULDING BY MEANS OF INTERACTIVE TRAINING

The categories of “communicative competence” and “interactive training” have been analyzed in this article; the concept of “future economists’ communicative competence” has been defined. Some situations of interactive training practice have been adduced and some principles (imitating modeling of situation, problematic content of class, role interaction in collective activity, dialogic communication and partners’ interaction the in role play, duality of interactive training activity) of future economists’ communicative competence moulding by interactive means have been distinguished.

Key words: communicative competence, teachers, students, future economists, means, interactive training.

Стаття надійшла до редакції 10.04.2015

УДК 378.096:147

*I.A.Сладких,
м. Харків, Україна*

КОНСОЛІДАЦІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В НАВЧАННІ СТУДЕНТІВ-ІНОЗЕМЦІВ ГРУП ДОВУЗІВСЬКОЇ ПІДГОТОВКИ ЗА ДОМІНУЮЧИМ МЕТОДОМ

Постановка проблеми. Незважаючи на різноплановість прагнень та бажань студентів-іноземців на довузівському етапі, вони мають отримати належну підготовку для подальшого навчання в Україні. Сьогодні суспільству потрібна людина, здатна нести відповідальність за свої вчинки, «людина, яка може комунікувати у багатополосній культурі, яка буде сама себе у певному значенні будувати» [3, с. 74]. Особистісні характеристики майбутнього фахівця стають показниками професійної

зрілості індивіда. Професійна діяльність, як відзначає О. Долженко, усе більшою мірою захоплює всю людину: спосіб її життя, умови побуту тощо. По суті, вона стає дедалі більш і більш гуманістичною, оскільки дедалі більшою мірою починає мати справу з предметом своєї діяльності в його індивідуальному, разовому звучанні [1]. З цього приводу доволі влучно висловлювалася І. А. Зязюн: щоб вижити в даних умовах, соціально і духовно, молода людини повинна вміти орієнтуватися і діяти у постійно мінливому світі виробництва, бізнесу, громадсько-політичного життя, комунікацій, не змінивши при цьому своєї самобутності, моральних принципів, поваги до себе і людей, здатності до самопізнання і самовдосконалення [2]. Це стає передумовою для залучення студентів-іноземців груп довузівської підготовки (СІГДП) до провідних форм навчання та інноваційних технологій освіти.

Аналіз останніх досліджень системи пропедевтичної підготовки студентів-іноземців вказують на необхідність пошуку нових педагогічних технологій з огляду на якість знань іноземних абітурієнтів. Педагогічні умови розвитку пізнавальних потреб іноземних студентів у процесі навчання були обґрунтовані у дослідженні О. Резван., комплексні дидактичні ігри, як засіб формування професійних мовленнєвих умінь у студентів іноземного походження педагогічного вишу досліджувала В. Коломієць Сутність дидактичної гри як методу навчання розкривається у працях А. Журавльова, Л. Зінченко, А. Капської, В. Петрусинського, Р. Чуракової, О. Штепи та інших, які вважають, що гра, пов'язана із специфікою професійної діяльності, озброює студента комплексом мовленнєвих умінь, необхідних у його майбутній діяльності. Але використання гри у комплексі з інформаційними, наочними та іншими засобами навчання ще не знайшло достатнього розгляду в системі пропедевтичної підготовки студентів-іноземців за інженерно-технічним фахом. Різноманіття ціннісних орієнтацій СІГДП та їх спрямованість незавжди на навчання призводять до впровадження викладачами інноваційних форм, методів та технологій. А саме таких, що мають мотиваційний ефект до вивчення навчальної дисципліни та збудять інтерес до подальшого навчання загалом.

Метою статті є аналіз практичної апробації консолідованих догматично-репродуктивних, діалогічних, ігрових, проблемно-пошукових, творчих та інформаційних педагогічних технологій довузівського навчання студентів-іноземців на прикладі теми з фізики «Газові закони».

Виклад основного матеріалу. Осмислення поставленої проблеми в теоретичному та в практичному плані (розкриття сутності і

особливостей мовленнєвої діяльності студентів-іноземців, їх мотивація до вивчення навчальних дисциплін природничо-наукового циклу та навички презентування вже вивченого), виявлення реального стану цього питання на практиці призвели до пошуку шляхів і методів формування визначних практичних умінь у кожного студента та позитивної динаміці у мотивації до навчання. Адаптована до довузівської підготовки студентів-іноземців, система педагогічних технологій Г. Селевко, *за домінуючим методом* містить догматичні/репродуктивні, діалогічні, ігрові, проблемні/пошукові, творчі, інформаційні технології навчання [4].

Сприймання СІГДП навчального матеріалу на уроках фізики догматичним методом, у процесі якого проходить його узагальнення, засвоєння понять, законів, теорій та практичні вправи з метою удосконалення знань, забезпечить їм прикладний характер та ймовірність застосування їх у нових ситуаціях (наприклад, на уроках з хімії). Такий вид орієнтує на репродуктивне засвоєння знань, умінь і навичок. Він забезпечує особливо широке і міцне засвоєння навчальної інформації і оволодіння способами практичної діяльності. Найефективніше застосовується у тих випадках, коли зміст навчального матеріалу має переважно інформаційний характер, наприклад при вивченні теми «Газові закони» і є описом способів практичних дій. Самостійно здійснювати пошук знань за цією темою дуже складно для СІГДП. Особливо для тих, в кого відсутні опорні знання для вирішення проблемної ситуації, бо ця тема є принципово новою. Використання наочних засобів – карток таблиць, схем і малюнків, що містять назви елементів цих зображень (бажано з перекладом на іноземні мови), літерні позначення величин, символів, що характеризують фізичне явище, що вивчається, та властивість об'єкта є засобом навчання при викладі нового матеріалу й при його закріпленні (рис. 1). З практичного досвіду, написане із вказівкою прізвища вченого й датою відкриття закону, має психологічну дію на СІГДП при сприйнятті даного навчального матеріалу. Для вивчення й запам'ятовування ефективно використати окремо виписані визначення й закони фізики, що надає їм вагомості. У цьому полягає роль наочності й для запам'ятовування мовних форм через установлені зв'язки між вербальним і наочно-перцептивним образом дійсності. Принцип наочності – найважливіший дидактичний принцип у навчанні іншомовної лексики і є самим швидкісним прийомом семантики лексичних одиниць.

Позитивним у цьому виді навчання є забезпечення швидкого засвоєння навчальної інформації; міцного засвоєння знань, що

попереджує появу прогалин у знаннях, особливо у слабовстигаючих СІГДП; можливості для швидкого формування практичних умінь.

Для самоконтролю ефективності засвоєння знань, повторення раніше вивченої теми «Газові закони» СІГДП мають доступ до навчального матеріалу у вигляді PowerPoint (у комп'ютерному класі факультету). Слайди також містять список нових термінів з перекладом на кілька мов, приклади рішення вправ та домашні завдання. СІГДП повинні самостійно заповнити таблицю «Газові закони» з вільними строками для основних термінів, формул, графіків теми, назв та авторів законів.

Використання PowerPoint для дистанційної або екстернатної форми навчання набуло позитивних результатів у попередніх дослідженнях. Але існує пізнавальна трудність – СІГДП для вивчення нової теми повинні самостійно використати мислительні операції: аналіз, синтез, порівняння, аналогію, узагальнення.

Основний вид консолідованого домінуючого методу – командна гра. Гра як феноменальне людське явище. Ігрові технології є однією з унікальних форм навчання, яка дозволяє зробити цікавими і захоплюючими не тільки роботу СІГДП на творчо-пошуковому рівні, але й їх буденні кроки з вивчення російської мови. Цікавість умовного світу гри робить позитивно емоційно забарвлену монотонну діяльність із запам'ятовування, повторення, закріплення чи засвоєння інформації, а емоційність ігрового дійства активізує всі психічні процеси і функції СІГДП. В цьому полягає мотиваційна сторона консолідованих педагогічних технологій за домінуючим методом. Іншою позитивною стороною гри є те, що вона сприяє використанню знань у новій ситуації, таким чином засвоюваний навчальний матеріал проходить через своєрідну практику, вносить різноманітність і інтерес у навчальний процес.

Роберт Бойль (1662р.) Англія Едм Маріотт (1676р.) Франція	Жозеф Луї Гей-Люссак (1802р.) Франція	Жак Олександр Сезар Шарль (1787р.) Франція
ізотермічний процес	ізобарний процес	ізохорний процес

$T = \text{const}$	$p = \text{const}$	$V = \text{const}$
$pV = \text{const}$	$\frac{V}{T} = \text{const}$	$\frac{p}{T} = \text{const}$
$\Delta U = 0$	$\Delta U = \frac{m i}{\mu 2} R \Delta T$	$\Delta U = \frac{m i}{\mu 2} R \Delta T$
$A = Q$	$A = p \Delta V$	$A = 0$
$Q = A$	$Q = \Delta U + A$	$Q = \Delta U$
ізотерма	ізобара	ізохора

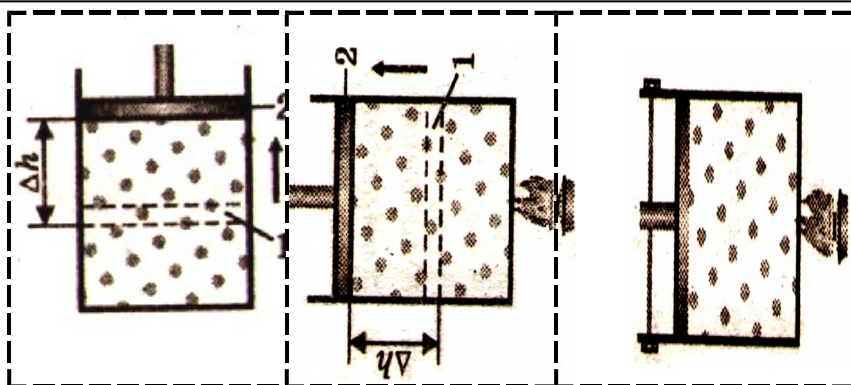

Рис. 1. Картки для командної гри «Газові закони»

Мотивація самої ігрової діяльності СІГДП забезпечується її добровільністю, можливостями вибору й елементами змагальності, задоволення потреб, самоствердження, самореалізації.

Проблема – складне теоретичне питання, що вимагає вирішення. Передбачає послідовне і цілеспрямоване висунення перед СІГДП пізнавального завдання, яке вони вирішують самостійно у команді, без керівництва викладача, або з його допомогою, за необхідністю. Академічна група студентів-іноземців поділяється на три команди (у даному випадку за кількістю газових законів) порівню. Розкладені картки (рис.1) не мають підписів з назвами символів у формулах. Кожна командна збирає картки з фізичними даними одного закону та презентує його іншим СІГДП. Всі члени команди демонструя картки повинні назвати закон, автора/ів, основні фізичні величини, ізопроцес та пояснити побудову графіка. Виграє команда, яка першою вірно зібрала картки до газового закону та вірно пояснила його складові по картках. Рішення щодо перемози у грі приймає вся академічна група студентів-іноземців. Якщо кількість СІГДП не може бути поділена на три, обирається суддя. У разі малочисленності групи, гра може бути проведена не для команд, а за участю трьох гравців. У всяку гру входять вміння координувати свою поведінку з поведінкою інших СІГДП, ставати в активне ставлення до інших, нападати і захищатися, шкодити і допомагати, розраховувати наперед результат свого ходу в загальній сукупності всіх граючих. Така гра є живий, соціальний, колективний досвід СІГДП, і в цьому відношенні вона являє собою абсолютно незамінний знаряддя соціальної адаптації СІГДП.

Отже, практична апробація консолідованих догматично-репродуктивних, діалогічних, ігрових, проблемно-пошукових, творчих та інформаційних педагогічних технологій довузівського навчання студентів-іноземців на прикладі теми з фізики «Газові закони» дозволяє зробити наступні висновки: успішна реалізація навчального процесу та створення сприятливого полікультурного освітнього середовища може бути зумовлена виконанням розглянутої педагогічної технології. Передумовою консолідації педагогічних технологій за домінуючим методом є наявність оптимальних належних організаційних, методичних, наукових та технічних умов, дослідження яких є перспективою подальшої роботи.

Список літератури: 1. Долженко О. В. Очерки по философии образования / О. В. Долженко – М. : Просвещение, 1995. – 149 с. 2. Зязюн І. А. Гуманістична парадигма освіти і виховання / І. А. Зязюн // Вища освіта України. – 2002. – № 4. – С. 4–12. 3. Мнацаканян М. О. Интегрализм и национальная общность как социальная реальность / М. О. Мнацаканян // Социологические исследования. – 2001. – № 3. – С. 74–76. 4. Сладких І. А. Формування готовності студентів-іноземців груп довузівської підготовки до навчання у вищих технічних навчальних закладах : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04 / Сладких Ірина Анатоліївна. – Харків, 2014. – 304 с.

1. Dolzhenko O. V. Ocherky po fylosofyy obrazovanyya / O. V. Dolzhenko – M. : Prosveshchenye, 1995. – 149 s. 2. Zyazyun I. A. Humanistychna paradyhma osvity i vykhovannya / I. A. Zyazyun // Vyshcha osvita Ukrainy. – 2002. – # 4. – S. 4–12. 3. Mnatsakanyan M. O. Yntehralyzm y natsyonal'naya obshchnost' kak sotsyal'naya real'nost' / M. O. Mnatsakanyan // Sotsyolohycheskye yssledovanyya. – 2001. – # 3. – S. 74–76. 4. Sladkykh I. A. Formuvannya hotovnosti studentiv-inozemtsiv hrup dovuziv's'koyi pidhotovky do navchannya u vyshchyykh tekhnichnykh navchal'nykh zakladakh : dys. ... kand. ped. nauk : 13.00.04 / Sladkykh Iryna Anatoliyivna. – Kharkiv, 2014. – 304 s.

И.А.Сладких

**КОНСОЛИДАЦИЯ ПЕДАГОГИЧЕСКИХ ТЕХНОЛОГИЙ
ОБУЧЕНИЯ СТУДЕНТОВ-ИНОСТРАНЦЕВ ГРУПП
ДОВУЗОВСКОЙ ПОДГОТОВКИ ПО ДОМИНИРУЮЩЕМУ
МЕТОДУ**

В работе продемонстрированы педагогические возможности игры, формирование с ее помощью речевых умений у студентов-иностранцев групп довузовской подготовки на уроках физики;

определены особенности применения игры в подготовке студентов-иностранцев к речевой деятельности. Эффективным методом формирования готовности студентов-иностранцев к речевой деятельности является командная дидактическая игра как база управляемой деятельности студентов-иностранцев. Выявлено и раскрыто ее особенности, а именно: содержание игры, целенаправленное взаимодействие студентов.

Ключевые слова: студенты-иностранцы, довузовская подготовка иностранных граждан, формирование, устная речь; речевых умения, методы обучения, дидактические игры, командная игра.

I. A. Sladkih

КОНСОЛІДАЦІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В НАВЧАННІ СТУДЕНТІВ-ІНОЗЕМЦІВ ГРУП ДОВУЗІВСЬКОЇ ПІДГОТОВКИ ЗА ДОМІНУЮЧИМ МЕТОДОМ

У роботі виявлено педагогічні можливості гри, формування через неї мовленнєвих умінь у студентів-іноземців груп довузівської підготовки на уроках фізики; визначено особливості застосування гри у підготовки студентів-іноземців до мовленнєвої діяльності. Ефективним методом формування готовності студентів-іноземців до мовленнєвої діяльності є командна дидактична гра як осередок керованої діяльності студентів-іноземців. Виявлено та розкрито її особливості, а саме: зміст гри, цілеспрямована взаємодія студентів.

Ключові слова: студенти-іноземці, довузівська підготовка іноземних громадян, формування, усне мовлення, мовленнєві уміння, методи навчання, дидактичні ігри, командна гра.

Sladkih I. A.

CONSOLIDATION PEDAGOGICAL TECHNOLOGIES IN TEACHING STUDENTS-FOREIGNERS IN PRE-UNIVERSITY TRAINING GROUPS BY DOMINANT METHOD

In this work the pedagogical possibilities of the game has been revealed, through the formation of acquiring speaking skills by students-foreigners in pre-university training physics. The features of speaking skills of students are given; it is proved that the effective method to develop the readiness of students-foreigners for speaking activity is a commanding didactic game as means of purposeful and guided students' activity; its peculiarities are revealed such as: game content, purposeful; students' interaction.

Key words: students-foreigners, pre-university training of foreign citizens, formation, oral speaking, speaking skills, teaching methods, didactic games, command game.

Стаття надійшла до редакції 06.04.15

УДК 378.147.091.33

*І. Ю. Шахіна, О. І. Ільїна,
м. Вінниця, Україна*

ІНТЕРАКТИВНІ ПЛАКАТИ В ОСВІТНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

Постановка проблеми. Характерною рисою теперішнього часу є збільшення інформаційних потоків. Відповідно з цим, кожного року зростає потреба в знаходженні ефективних засобів навчання, які допоможуть підвищити представлення навчального матеріалу та скоротити затрачений час на це, зацікавити учнів, підвищити їх мотивацію до вивчення предмета, стимулювати розумову діяльність і розвивати творчий потенціал. Реалізація модернізації освіти вимагає переходу до нової форми роботи вчителя, тобто до активної діяльності учнів на уроці інформатики не тільки з комп'ютером, але і з іншими суб'єктами та об'єктами навчальної діяльності. Все це призводить до пошуку нових методів і засобів навчання, орієнтованих на розвиток інтелекту учня, на самостійне вилучення та подання знання. Ці технології несуть із собою нові комплексні способи подання, структурування, зберігання, передачі та обробки освітньої інформації, дозволяють перейти до більш ефективних форм організації навчальної діяльності учнів і можуть відіграти велику, а може, і визначальну роль у зміні нинішніх педагогічних технологій. Саме в цьому може допомогти один із нині популярних засобів серед сучасних інформаційних технологій навчання – інтерактивний плакат.

Аналіз попередніх досліджень. Питання застосування інтерактивних методів навчання у сучасних освітніх закладах широко досліджується вітчизняними і зарубіжними науковцями психолого-педагогічного профілю. Такі підходи до навчання не є новими для української середньої та вищої школи. Частково вони використовувалися в 20-тих роках ХХ ст. – роках масштабного реформування освіти. Як зазначає Г. Сиротенко, про використання елементів інтерактивного навчання в українській школі згадується ще у дослідженнях А. Рівіна (1918 р.). Але запроваджувались вони без належного методичного забезпечення, теоретичного осмислення та експериментальної перевірки. Подальшу розробку особливостей інтерактивного навчання здійснювали